

ORAH JE ZNAGOVALEC V PRVI BITKI.

Hughes odstopi 4. marca in njegovo mesto dobi Kellogg. Hughes je šel, ker ne more pridobiti Boraha za svojo politiko.

RAŠANJE PRIZNANJA SOVETSKE RUSIJE JE ZDAJ DOBILO NOVO LICE.

Washington, D. C. — V nedelje je bilo uradno poročano, da državni tajnik Charles E. Hughes podal ostavko, ki stoji eljavo 4. marca. Predsednik lidge je ostavko sprejel in jo naznanil, da bo Frank B. logg, bivši senator iz Minne- in sedaj poslanik v Londo- Hughesov naslednik.

Hughesova ostavka ni v Wa- ghtonu nikogar presenetila. mesece se je govorilo, da ghes ne ostane po 4. marc. loggi so različni, poglavitni ok pa je, ker se Hughes in ator Borah, ki je predsednik atnega odseka za zunanje za- e, odkar je umrl Lodge, ni- or ne moreta sporazumeti e mnogih zadev v ameriški itiki.

Najvažnejša zadeva je prizna- 'sovjetske Rusije.' Borah že leta zahteva, da Združene dr- e priznajo sovjetsko vlado in oji jo z njo v normalne stike, im je Hughes zagrezen na- onik vsakega priznanja. Bo- bi tudi rad videl, da Coolidge e mednarodno ekonomsko ferenco, Hughes pa naspro- etemu. Med njima so še dr- nasprotja. Ko je Hughes uvi- el slovesno voditi s svetovni ekom za zunanje zadeve, je gigniral.

Da li bo imel Borah več sreče Kelloggom, je še vprašanje. I- novanje Kellogga mora še po- iti senat, kar se pa vsekakor di brez posebne opozicije, ker a stara garda vaje v rokah.

DNE RAZMERE NA SRED- NJI SOLI.

Goshen, Ind. — Veleporota o- aja Elkhart je zdaj obelodani- svoje poročilo o preiskavi, ki e uvedla na pritožbo, da se ančuje na plesih v srednjih o- in na družabnih prireditvah. eleženci prinašajo pijačo s sa-

Na teh plesih so bile omožene uske in študentke pijane.

Veleporota pravi v svojem po- ilu, da je bilo predloženih ne- dokazov, da so ti mladeniči kršili Volsteadovo postavo. kaze je bilo težko dobiti in tu- doprinešeni niso bili v taki ri, da bi bilo lahko napraviti tožbe.

Veleporota priporoča, da se ta- plesi vrše pod boljšim nadzor- vom v vsem okraju Elkhart, sebno pa v Goshenu.

Vprihodnje naj se osebe, ki šijo Volsteadovo postavo, are- ajo na mestu. Veleporota me- a, da dokazi govore, da stariši o površno nadzorujejo svoje roke, posebno dijake srednjih l, ko se vrnejo iz šole domov.

Ibanez se mora zagovarjati v Franciji.

Pariz, 12. jan. — Francoska ada je sodnijsko nastopila pro- španskemu pisatelju Vincente asco Ibanez radi tega, ker ot prijateljske odnose s so- dno državo. Ibanez vodi iz- rancije republikanske kampa- o v Španiji in napada v tisku ramske kralja in diktatorja rimo de Rivero. Pariški tiskar l. Flammarion, ki tiska Ibanezu rošure in letake, je bil aretiran.

MESEČINA" POKOSILA 239 OSER.

Chicago, Ill. — Zdravstveni eparlament poroča, da je "moon- hine" ali doma skuhanje žganje smrtelo 239 oseb v Chicagu v minotem letu. Zdravstveni komi- ar Bundesesen svari Čikažane, aj se čuvajo tega strupa.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.
Državni tajnik Hughes podal ostavko, ki se izvrši 4. marca. Kellogg je njegov naslednik.

Zaporno povelje za kansaške- ga governerja, ki je obtožen, da je prodal pomiloščenje zaprtemu bankirju.

Evropski dolgovi še vedno plavajo po vodi.

Poželjivost Wall Streeta ne pozna nobenih mej.

Stirinajest ameriških znan- stvenih ekspedicijski obišče razne kraje sveta.

Po svetu.

Evropska reakcija pozdrav- lja novega državnega tajnika A- merike.

Mussolini pravi, da volitev še ne bo; krvavi izgredi v Italiji se nadaljujejo.

Ebert morda imenuje dikta- torja za Nemčijo in pošlje par- lament na trajne počitnice.

Mali zavezniški zavlekli konfe- renco v Parizu.

Star revolucionarni izdajalec pred sodiščem v Moskvi.

Evropska reakcija po- zdravila Kellogga.

Novi ameriški tajnik je pred- stavnik stare garde. Zastopni- ki svetovet imajo nekoliko upanja.

Pariz, 12. jan. — Ameriški po- slanik v Angliji, Frank B. Kel- logg, ki nasledi državnega tajni- ka Hughesa dne 4. marca, kakor je bilo naznanjeno včeraj, je bil danes zelo molče, ko so ga ame- riški poročevalci isprasevali po njegovem mnenju o raznih me- dnarodnih vprašanjih, kot n. pr. o vojni dolgovih, ligi narodov, ruski situaciji itd. Kellogg je de- jal, da ne more nič reči, dokler se ne vrne v Washington. Kel- logg je zdaj na finančni konfe- renci zaveznikov v Parizu; še te dni se vrne v London, a v Ame- riko odpotuje enkrat v februar- ju.

London, 12. jan. — Angleški torijski listi pozdravljajo ime- novanje Kellogga ameriškim dr- žavnim tajnikom po 4. marc. Listi izražajo upanje, da bodo evropske vlade zadovoljne z no- vim izvrševalcem ameriške zuna- nje politike. Francoski diploma- tični krogi so tudi videti zado- voljni.

Celo ruski sovjetski predstavi- ni v Londonu in Parizu imajo nekoliko upanja, da Kellogg vz- ame drugo pot glede priznanja sovjetrov. Kellogg se je nekoč iz- razil, da Amerika eventualno mo- ra priti v tesnejše stike s ruskim ljudstvom vzlic temu, da ji ne ugaja sedanja ruska vlada.

MOSKOVSKI PROCES PROTI STAREMU IZDAJALCU.

Nihilist, ki je pred 43 leti izdal tovariše, se mora zdaj zagovarjati.

Moskva, 12. jan. — Nenava- den podnijski proces, kateremu ni najti para v zgodovini ruske kriminalistike, je bil otvorjen 10. t. m. v Moskvi ob navzočno- sti velike množice komunistov, revolucionarjev in tujih gledal- cev. Na zatožni klopi sedi Ivan Okalski, star 63 let, ki je leta 1881. pomagal ubiti ruskega car- ja Aleksandra II., pozneje pa je izdal policiji vse svoje tovariše, ki so bili potem obeseni ali iz- gnani v Sibirijo. Okalski je bil takrat član nihilistične organi- zacije.

Nikolaj Krilenko, znani sovjets- ki prosekutor, zastopa državo v tem procesu. Čeprav je afera stara že 43 let, je Krilenko zbral veliko množino obtožilnega ma- terijala in v sodni dvorani je ve- liko število starih revolucionar- jev iz tiste dobe, ki nastopijo proti obtoženci kot priče.

SMALL USTOLICEN.

Springfield, Ill. — Governor Sall je bil včeraj ustoličen za nadaljina štiri leta. To je že nje- gov tretji termin.

POŽELJIVOST WALL STREETA JE BREZ MEJE.

VSE BANČNE POSLE HOČE SPRAVILI POD SVOJO KONTROLO.

Kongresnik Nelson je obsodil to početje, kot zasluži.

Washington, D. C. — Ko je prišla v kongresni zbornici Mc- Faddenova bančna predloga na dnevni red, se je razvila opozici- ja proti nji in predloga se je po- kazala v pravi luči.

Kongresnik Nelson iz Wiscon- sina, pripadajoč k LaFolletteovi skupini, je razmencaril predloga, da je bilo kaj in na nji ni ostalo nič dobrega. Povdarjal je, da je predloga škodljiva za farmerje in delavce. Za predloga so ban- kirji iz Wall Streeta. Navedel je, da predloga podpirajo bančne tvrdke Kuhn, Loeb & Co. in Pierpont Morgan & Co.

Kongresnik McFadden je od- govarjal, da bankirji amatrajo to predloga za najvažnejšo fi- nančno zakonodajno delo v de- želi, odkar je bil sprejet zakon za ustanovitev federalne rezerve. Ampak kongresnik je posvetil McFaddenu nazaj in naglašal, da predloga prizna specijalne priv- legije vebankirjem in tako u- stvarja favoritizem, na drugi strani pa krivico farmerjem in delavcem.

Kongresnik je to zakonodajno delo postavil s temi besedami v pravo luč: "Govori se o sodu s svinjino, govori se o povaljanju na dolgo, govori se o predlogi za preplekanje sladkorja, ampak ta je pravo zakonodajno delo, iz- vršeno z valjarji. Vsak teh priv- legijev ima vrednost. In kdo ve, kako velika je vrednost v miljo- nih, v sto in sto milijonih — v milijardah dolarjev? Prepričan sem, da bankirji, ki podpirajo to predloga, ne vedo, da se jim da- jejo kosci zlata."

Po teh sarkastičnih besedah je rekel:

"Dovolite, da dvignem kviško kos mastne svinjske pečenke, da vidimo, ako lahko ocenimo njeno vrednost:

"Konsolidacija narodnih bank z državnimi bankami olahkoče- na.

"Trajne poslovne mesto po- slovnic za devet in devetdeset let, z dodanim privilegijem, da se vodijo trustovski posli.

"Privilegij države posestva ne glede na dolgot časa in v prilog svoje komoditete v velikih me- stih.

"Pet določb v predlogi od- pravljaja omejitve za posojila in tvrdke, ki so članice, si lahko po- sodijo iz bančnega kapitala in prebitka.

"Predpravica, da se denar la- ko posojuje bolj na široko na posestva in poljska zemljišča.

"Vai ti okusni kosci svinjske pečenke so bili vključeni v Mc- Faddenovo bančno predlogo.

CAPPELLINI PONUJA RU- DARJEM POGOJE.

Rudarji niso zadovoljni z njimi.

Cranton, Pa. — Neoficijelna stavka rudarjev v prvem distrik- tu rudarske organizacije je zelo resnega značaja. Vprav to dej- stvo je vplivalo na Cappellinija, predsednika tega distrikta, da je ponudil pogoje rudarjem za spravo. Ti pogoji se glase:

Odbor za spravo prične takoj z delom, da se izravna pritož- be, ki so povzročile stavko.

Lokalne organizacije zopet do- be poslovne, ki so bile preklica- ne. Ravno tako se jim povrne za- držani denar, ki je bil pridržan, ko so bile preklicane poslovne.

Voditeljem stavke je vse od- puščeno.

Stavkarji, ki niso naklonjeni Cappellinovemu načrtu, menijo, da ni nobene garancije v teh po- gojih, da bodo pritožbe in spori res izravnani. Pritožbe proti kompaniji so že stare, ampak iz- ravnanje niso bile nikdar.

Znanstvene ekspedicije po vsem svetu.

Vodstvo Eikaškega Field muzeja bo imelo 14 ekspedicijski na delu v tem letu.

Chicago. — Stirinajest znan- stvenih ekspedicijski obsegaajočih polja antropologije, botanike, ge- ologije, arheologije in zoologije, bo na delu v letu 1925 pod vo- dstvom in s sodelovanjem Field muzeja v Chicagu, kakor je na- znanil te dni ravnatelj D. C. Da- vies. Ekspedicije pojdejo, oziro- ma so nekatere že na delu, na vse štiri vetrove sveta. Tako ve- likega podvzetja v interesu znan- nosti ni do danes začela še nobe- na institucija te vrste.

Najvažnejše ekspedicije so sle- deče:

Ralph Linton poseti s svojo ekspedicijski otok Madagaskar, kjer bo iskal ostanke prve kultu- re malajskega plemena. Iskanje izgubljenih narodov in imperijev v Peruviji in Boliviji je pod vo- dstvom antropologa dr. A. L. Koeberja. Profesor S. Langdon nadaljuje raziskovanje v Kiäu, Mezopotamiji. Arheolog Charles L. Owen pojde pa v južno Kali- fornijo proučevati ondota indij- janska plemena. Roy Andrews je že drugo leto na delu v puščavi Gobi, Mongolija, kjer je lani od- krl dinosavrova jajca. John T. Zimmer in C. C. Sanborn bosta vodila ekspedicijski v tropične džungle v centralni Braziliji, ka- mor do danes še ni vstopila noga belopoltnega učenjaka.

Male države delajo zgago v Parizu.

Zahteve po večjih deležih od- škodnine zavlačujejo finančno konferenco.

Pariz, 12. jan. — Male države — Jugoslavija, Rumunija, Čeho- slovakiya, Grčija, Poljska, Por- tugalska itd. — in Japonska naj- brž zavlečejo zavezniki finanč- no konferenco za nekaj dni. Ma- le države zahtevajo, da morajo biti njihove terjatve priznane na isti ravnopravni, podlagi kakor so bile priznane zahteve Amerike. Te države zahtevajo večje deleže odškodnine iz blagajne nemških reparacij. Japonska zahteva po- vračilo stroškov v vsoti 32 mili- jonov zlatih mark za upravlja- nje kitajske province Šantung.

Veliki zavezniški so popolnoma sporazumljeni med seboj. Belgi- ja je tudi sprejela redukcijo svo- jega deleža iz osem na štiri in pol odstotka, toda redukcija je veljavna šele po enem letu. A- merika dobi v prvih par letih po 10 milijonov dolarjev na račun Belgije.

Nemčija je po Dawesovem na- črtu že plačala 286.263.447 zla- tih mark odškodnine. Francija je dobila od te vsote 113.600.000 mark, Anglija pa 65.800.000.

POSTA NA VLAKU ZOPET OROPANA.

Chicago, Ill. — Poštni uradni- ki priznajo, da je bilo ukradenih iz plombranega poštnege voza pri vlaku šte. 12 na Chicagu Western železnici za \$500.000 vrednosti. Tatvina je bila izvrše- na na potu iz Omahe v Chicagu.

Ta poštni voz je bil v treh tednih trikrat oropan.

Poštni oblasti sodijo, da ima- jo opraviti z organizirano tatni- sko družbo.

Atentat na japonskega premi- erja.

Honolulu, 12. jan. — Iz Tokija je prišla vest, da je neki nezna- nec skušal ubiti japonskega mi- nistrskega predsednika Kata na njegovem domu v soboto. Napa- dalec je ušel.

RUDAR OGOLJUFAN ZA \$3855.

St. Louis, Mo. — George Salo, rudar iz Zeiglerja, Ill., je delal 12 let, da je prihranil \$3855. Zadržan nedelje je pa vzel dva premetena sleparja samo 12 mi- nut, da sta mu vrgla celo vsoto in popihala. Salo je kupil delnice zlatega rudnika v Kaliforniji, katerega nikjer ni.

EVROPEJSKI DOLGOVI ŠE PLAVAJO.

ISČEJO SE SE VEDNO IZHODI.

Ali bodo kdaj plačani dolgovi?

Washington, D. C. — Tisti, ki vidijo in slišajo, kaj se godi na svetu in gledajo dogodbe brez naočnikov, vidijo in slišajo prav dobro, da Evropa išče izhoda, da se dolgovi brišejo.

Znamenja so jasna. N. pr. Ita- lija ni izvršila še nobene akcije, akoravno je meseca julija 1922 izjavila, da pošlje v Ameriko svoje zastopnike, ki bi se pogaja- li s komisijo zaradi odplačila dolga.

Avstriji se je podaljšal rok, da plača posojilo in obresti do dne 1. junija 1923.

Cehoslovakiya še tudi ni ničesar plačala Ameriki, ampak vrše se pogajanja in pogajanja, am- pak definitivnih zaključkov ni bilo.

Estonija je po svojem zastop- niku v Washingtonu izrazila že- ljo, da želi plačati svoje dolgove. Ostalo je pri lepih željah, plača- nega ni bilo nič.

Finska je napravila pogodbo za odplačevanje dolga in se ravn- a po določbah v nji.

Francija je poslala še posebno komisijo v Ameriko zaradi od- plačila dolga. Bilo je zaradi dol- gov že veliko pisanja in posveto- vanja, ampak plačala še ni nič in tudi ni bil še storjen definiti- ven zaključek, kako bo odplače- vala.

Z Ograko je bila napravljena pogodba za odplačilo dolga.

Iz Latvije še ni bilo nobenih predlogov glede odplačila dolga.

Jugoslavija je po svojih za- stopnikih izjavila, da ima jugo- slovanska vlada namen predloži- ti Washingtonu načrt za odpla- čilo dolga, toda tega ne more iz- vršiti takoj zaradi finančnih in gospodarskih razmer v deželi.

Tak je položaj, povsod se odla- ša razen par izjem. Evropskim "državnikom" se zdi veliko bolj važno pripravljanje za prihodnjo vojno, kakor da plačajo dolgove. Dolgovi naj čakajo, je njih pa- rola, važni so kanoni, letala, stru- peni plini, puške, bojne ladje, municija itd. Svet je ravnotako oborožen do vratu kot pred sve- totno vojno. Kapitalistični go- spodarski sistem je tudi še uve- ljavljen. In kam vse te priprave in sedanji gospodarski sistem vodijo?

V novo, strašno vojno, ako svet ne pride k pameti, je sodba treznih opazovalcev.

RAZMERJE MED PREBIVA- LSTVOM IN LETINO.

Podatki poljedelskega depart- menta dokazujejo, da letine v Združenih državah zaostajajo za porastkom prebivalstva. Tekom minolih dvanajstih let se je vsa poljedelska produkcija povečala za 13 odst. ali razmerna pro- dukcija za vsakega prebivalca se je znižala za skoraj 5 odst.

Ves poljedelski pridelek leta 1924 je znašal 113 odst. od po- vprečnega prideleka tekem petlet- ne dobe 1910-1914; lani je to razmerje znašalo 110 odstotkov. Ali, ako računamo, da je pride- lek v oni petletni dobi znašal za vsakega prebivalca 100 odst., je isti znašal l. 1924 le 95 odst. in l. 1923 — 94 odstotkov. Prebi- valstvo se je namreč v teh dva- najstih letih veliko povečalo, da se vkljub večjim letinam razme- roma manj prideluje za vsakega prebivalca.

Ze od l. 1915 se opaža, da leti- ne ne rastejo v istem razmerju s prebivalstvom. Edina izjema je bilo leto 1920. — F. L. I. S.

Kriza radi Brantingove bolezn.

Stockholm, 12. jan. — Dolgo- trajna bolezen švedskega pre- mija Brantinga je povzročila vladno krizo. Socialistična vla- da dobi novega premierja, ki bo najbrž sedanjí finančni minister Thorson.

Izgredi v Italiji so na dnevnom redu.

Cenzura je pokrila Italijo z me- glo. Mussolini grozi, da bodo volitve odgojene. Diktator je v konfliktu s klerikalci.

London, 12. jan. — Nezaple- njene vesti iz Italije, ki včasí uidejo strogi cenzuri dokazujejo, da puška, bodalo in baklja go- spodarijo dnevno po mnogih kra- jih fašistične dežele. Pred nekaj dnevi so bili veliki izgredi v provinca Genzano in Tarquinia; dobro oboroženi izgredniki so napadli fašiste in karabinjere in bilo je več mrtvih in ranjenih. V zadnjem tednu so bili tudi ne- brojni požari po vsi Italiji, ki so uničili mnogo skladišč in železni- škkih postaj; samo v Florenci, Parmi in Rimu so požari nare- dili milijone lir škode. Neka vest se glasi, da ogenj deloma uničil palačo Rossigiosso nasproti Kv- rinalu v Rimu.

Rim, Italija, 12. jan. — Mus- solini je zapretil opoziciji z no- vim udarcem železne pesti. ako ne opusti bojkota zbornice. Nove splošne aretacije političnih vod- teljev so na vidiku. Fašistična policija je vpadla v birojo opo- zicije v Rimu, Florenci, Turinu, Milanu, Genovi in drugod v so- boto zvečer ter zasegla na sto- tine dokumentov; mnogo oseb je bilo aretiranih.

Mussolini je dejal v soboto, da volitve po novem zakonu se naj- brž ne bodo vršile do jeseni in morda ne do prihodnjega leta.

Vladni cenzor je zaplenil liste, ki so objavili protestno brzojav- ko kardinala Maffija v Pisi. Kar- dinal je naslovil protest na kral- ja, Mussolinija in ministra za notranje stvari Federzonija, ko so fašisti napadli in razdelali prostore katoliškega lista "Mes- saggero Toscano" v Pisi. Kar- dinal pravi v protestu, da kot du- hovnik se joka nad sedanjimi razmerami, a kot Italijana ga je pa sram pred vsem svetom.

V Rim je prišla vest, da se je peanik d'Annunzio, znani reški pustolovec, tudi pridružil opozi- ciji. Peanik je jezen, ker so fa- šisti vrgli v ječo njegovega pri- jatelja, majorja Vagliasindija v Gardonnu.

Nemški parlament pojde morda spat.

Predsednik Ebert mogoče ime- nuje vlado, ko je nihče drugi ne more sestaviti.

Berlin, 12. jan. — "Montag Post" poroča, da predsednik E- bert namerava poslati parlament na trajne počitnice in imenovati diktatorja, ki naj vlada Nemčijo. To je sicer proti njegovi volji, ampak nekaj bo moral storiti, a- ko hoče narediti konec večni vladni krizi vlad brezupnega za- stanka v novi zbornici, v kateri nima nobena stranka večine. Nacionalistični krogi govore o pu- čih in sili.

Zadnji, ki je poskušal organi- zirati vlado, je bil finančni mini- ster Luther, pa tudi on ni imel nobenega uspeha. Nemčija je brez vlade od zadnjih volitev, ki so bile prvi teden v decembru.

Včeraj so bile v Kolnu impo- zantne, toda mirne demonstraci- je proti nadaljevanju zavezniške okupacije.

Carinska vojna s Francijo je že prišla. Z večerjajjim svedo- m je Nemčija zopet postala svedo- na v trgovinskem oziru. Danes sme spet barantati z drugimi dr- žavam za trgovske privilegije na podlagi enakopravnosti. Eno- stranske ugodnosti, katere je Nemčija morala dati Franciji na temelju mirovne pogodbe, so av- tomatično prenehale v soboto o polnoči in Nemčija je takoj uda- rila Francijo z najvišjo carino na francosko blago. Najbolj je u- darjena Alzacija-Lorena, iz ka- tere gre velika množina rude v Nemčijo. Do zdaj je bila ruda prosta carine.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo večidel jasno in mrzlo. Zapaden in severozapaden veter. Bolnice izide ob 7:17, zaide ob 4:39.

PROSVETA

CLASILA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za indusnetvo \$5.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857-38 So. Lagavale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31 -24) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

TAKO NE MORE ITI NAPREJ.

Povedali smo že enkrat, da je delavska strokovna organizacija precej nazadovala. Seveda ni to krivda slovenskih delavcev, kajti ti niso zakrivali mlačnosti, ki se je pojavila med delavstvom. Ako nazaduje delavska strokovna organizacija, tudi večalmanj peša politična in gospodarska organizacija, akoravno ni v politični in gospodarski organizaciji še opaziti tistega pešanja, kot ga vidimo v delavski strokovni organizaciji. Ampak kar še ni danes, se lahko pojavi jutri.

Povedali smo odprto v nekem prejšnjem članku, da so temu precej krivi voditelji strokovno organiziranega delavstva. Ampak nekaj krivde odpade tudi na delavstvo.

Strokovno organizirano delavstvo je precej pridobilo v vojnih letih. Od tega, kar se je pridobilo, je pa že nekaj izgubljeno. In če bo mlačnost še nadalje rastla in se šopirila, bo seveda še več izgubljenega. Dozdaj še ni veliko škode in če delavstvo posveti zopet le nekaj svoje energije, da pridobi izgubljeno, bo to lahko zopet pridobilo.

Voditelji so preveč gledali samo na materialistične pridobitve. Počasi se je precej članstva strokovnih organizacij tudi navleklo tega duha. In samoobsebi se razume, ako se preveč gleda le na materialistične pridobitve, da se razvije škodljivi egoizem, trpe pa pri tem splošni principi in ideali.

Ključ do uspeha je v negovanju solidarnosti. Delavstvo se mora zavedati, da je težak, ki zasluži po 40 centov na uro, ravnotako delavec, kot zidar, ki ima po dolarju in pol na uro. Dokler si bo zidar domišljeval, da je nekaj boljšega kot navadni težak, toliko časa bo seveda trpel duh solidarnosti.

Tovarniški težak je delavec z istimi potrebami kot zidar, mehanik, rudar, tesar. Ako izučeni delavec prezirajo neizučene tovarniške delavce, ne delajo škode le tovarniškemu delavcem, ampak tudi samim sebi. S preziranjem tovarniških delavcev odbijajo te delavce od sebe in tako podaljšujejo življenje mezdni sužnosti, ker tovarniški delavec občuti to preziranje in ga je vprav zaradi tega težko pridobiti za skupno akcijo v korist vsemu delavstvu.

Vsi, ki delamo, pa naj delamo s peresom ali s kladivom ali lopato ali plugom, da se preživimo, smo delavci, spadamo v delavski razred. Ker smo vsi delavci, smo tudi vsi mezdni sužnji razreda, ki lastuje produktivna in razdelivna sredstva in naravna bogastva. Res marsikateri izmed nas nosi boljše suknjo, boljši jopič, boljši klub in čevlje, ampak delavec je. Veliko delavcev tega dejstva ne razume in se zaradi boljše obleke prištevajo k lastniškemu razredu, dasiravno je od milosti tega razreda odvisno, koliko časa se bodo boljše oblačili, kot njih manj srečni tovariši.

Dolžnost inteligentnih delavcev je, da širijo duh solidarnosti, ker jim je vsled njih višje inteligence lažje razlagati, kako važno vlogo igra solidarnost v delavskem gibanju, kot delavcem, ki mogoče znajo komaj za silo čitati in so bili zaradi razmer, ki jih ustvarja sedanji gospodarski sistem, primorani že v zgodnji mladosti trdo delati, mesto da bi hodili v šolo.

Ako bodo inteligentni delavci storili svojo dolžnost, ne bo delavska organizacija pešala. V delavcih se bo zbudila zavest, da morajo solidarno delati, ako hočejo korak za korakom napredovati v boljše razmere in se končno osvoboditi mezdne sužnosti. Izginila bo mlačnost, ki se posebno rada pojavi, kadar so slabe delovne razmere v industriji, njeno mesto bo pa zavzela delavnost, katera bo podžigala k vedno večjim naporom želja, da se kmalu uresniči principi, za katere se delavstvo bojuje.

Le na ta način se lahko zgradi močna delavska strokovna organizacija, ki jamči, da se bodeta z njo vred dobro razvijali delavska politična in gospodarska organizacija.

Javna govornica.

Bryant, Okla. — Novo leto nam je nastopilo prav s tistimi dobrotami, kot jih je pustilo staro, ker nam novembrske volitve niso prinesle nikake spremembe v prid delovnega ljudstva. Kaj pomaga vse izgovarjanje, ko pa je še veliko takih med delavci in kmeti, ki nočejo sami sebi dobro. Zato bomo še dalje trpeli.

Delavske razmere so tu take kot drugod. Nekaj premogovnih rudnikov se zdaj deloma obratuje, ampak težak je odgovor na vprašanje, kako dolgo bodo to obratovali, ker delavec je kapitalistu kakor stroj. Kadar ga potrebuje, ga kliče na delo, da mu še en čas gara prav po živinsko, in ko mu je dosti napravil, ga pošlje na počitnice. Premogariji so dandanes jako izkoriščani, če se ne bo obrnilo na boljše, bo premogarska industrija šla kmalu po gobe.

Ker rada čitam Prosveto, na letim na razne dopisnike. Zlasti rada berem dopise od slovenskih žen. Nikakor se mi ne vidi prav kritiziranje čez nekatere dopisovalke, kakor na primer čez Frances Sinkovec. Ona piše po svojem prepričanju resnico, če je kdo drugi drugačnega prepričanja, ni treba, da bi ji takoj odgovoril nazaj z napadom. Prosveta je delavski časopis in zato je slovenskim delavcem dovoljeno, da v nji pišejo in izražajo svoje mnenje.

Imenovana dopisovalka mnogo opisuje glede kansaških razmer, ker bila je sama navzoča tam med stavko in prizadeta kakor drugi stavkarji, ki so se bojevali za boljši obstanek. Zakaj bi ji torej ne bilo dovoljeno povedati upravičenih predsodkov napram stavkokazom, radi katerih so morali že toliko pretrpeti zavedni delavci.

Slovenske farmarice so v najnovejšem času pričele pisati, s čem so vse založene, s konzervami in klobasami, sadjem in mesom. Tukajšnje ženske pa se ne moremo pohvaliti z drugim kakor s klobasami.

Slovenske žene, le oglašajmo se pogosto v listu Prosveti, saj včasih tudi smemo odložiti metle in lonce na stran. Zakaj bi ne izrabile pravice, ki jo imamo, da se lahko oglašamo v Prosveti kakor moški? Naši možje vsaj ne bodo mislili, da nismo za drugo kakor za metlo.

Pozdrav vsem naprednim Slovincem po Ameriki. — Zena premogarja.

Mož je šibkejši kot žena.

Akademik iz solne Kalifornije je povedal pred tisoč učenci, ki so prišli v Chicago študirati za tri dni človeško pleme, da je moški šibkejši spol in žena močnejša. Joj, ampak to izpodbija ves fundament izpod moškega kavalirstva.

Profesor S. J. Holmes, naravoslovec z univerze v Kaliforniji, je rušilec malikov, ki je pokazal s svojim izvajanjem, da kralj Artur s svojim okroglim omizjem, Rihardom Levosrčnim in vsami drugimi, so vsi delovali pod napadnim umevanjem. Mrtve številke je profesor poklical, da so to povedale. Učeni možje je študiral odnosno število smrti med moškimi in ženskimi deteti.

"V splošnem je ženski močnejši spol," je rekel učencjak. "Izbira narave govori proti moškemu akoži vse življenje. Mali dekci nimajo enakih prilik za življenje kakor deklice. Preučevanje v krajih, dobah in družabnih plasteh, kjer je umrljivost detet majhna, kaže, da je razmerje smrti pri dečkih dosti višje kakor pri deklicah. Če gremo nazaj v življenje zaplodka pa to razmerje na škodo moškemu spolu stalno in hitro narašča. Samci je torej slabotnejši žival kakor samica vsaj pri začetku življenja."

Na ta način je znanost v treh dneh spremenila najmanj dve stari veri v bajke in verske dogme. Prvi dan zborovanja so naznanili razkritje, da moški ne nosi več hlače v svojem lastnem domu, in tretji dan pa so ugotovili, da ženska ni samo kašneje podvržena umrljivosti, temveč tudi močnejši spol, in slednjič tudi varovalka moške narave.

Profesor Holmes pravtako poblija nekatere učitelje, ki so se bali, da bo posledica boja proti umrljivosti detet ohranila slabotnost in tako poslala kakovost človeškega plemena.

"Največ izboljšanja v zadnjih 50 letih," je rekel, "je bilo v ho-

lenjskih kličah in sicer večina pri otrocih. Na drugi strani pa je bilo sorazmerno malo izboljšanja proti telesnim boleznim. Rak na primer je naraščal. Ampak boleznim vladajo klic pomorijo slabše kakor močnejše, torej je napačno razumevanje in vera, da zdravniki ohranijo slabotne."

Profesor Irving Fisher z Yaleške univerze je rekel: "Mnogi smo se čudili in bili v dvomih, dali naše delo za ohrano mladine pred umrljivostjo ne bo poslabilo človeškega plemena, ki se bo na ta način premagalo samo sebe, ko bo podleglo. Če ima profesor Holmes prav, je nasprotno resnica in naše ohranjanje detet pred umrljivostjo ni samo blagoslov za sedanjo generacijo, temveč to tako tudi za prihodnje generacije."

Profesor Holmes je zelo pojačal svoje omahujoče zaupanje. Oni, ki so smatrali, da je ohranjanje detet pred umrljivostjo škodljivo človeškemu plemenu v splošnem, so pokazali na dejstvo, da se je povišala umrljivost starejših ljudi in tolmačili so, da je to naravna posledica podaljšanja življenja nesposobnim z zmanjšanjem otroške umrljivosti.

Zanimivo je opazovati glavne dokaze teh kritikarjev, namreč: Narašča umrljivost starejših ljudi zdaj pojenja na Svedskem, kjer je borba za ohrano detet pred umrljivostjo pričela dosti prej kakor pri nas. To dejstvo torej postavlja zagovor nasprotnikov pobijanja umrljivosti med otroci na glavo."

Profesor Holmes trdno vztraja pri prepričanju, da bi večja skrb za deteta med človeškimi sloji, ki zaslužijo manjše plače in je njih življenje slabše, zelo izboljšala človeško pleme.

"Naš industrialni režim proizvaja strahotno število človeških podrtin," je rekel. "Ljudje nižjih slojev in slabjšega razuma se podajajo k delom, za katera so mezdne neprimerno nizke in v katerih je umrljivost visoka. Umrljivost detet med temi sloji je čisto tri ali štirikrat tako velika kakor med boljše situiranimi ljudmi."

SEAVNI AMERIŠKI PISATELJI O PLEMENSKIH PREDSDOKIH.

Washington Irving, proslavljeni ameriški pisatelj, katerega mične povesti se bodo vedno citale z uživanjem, ni bil le izredno nadarjen novelist, marveč tudi pisatelj, ki je razumel duh Združenih držav in ga znal izražati kot ga ni nikdo pred njim razumel in znal izražati. Irving je bil oni pisatelj, s katerim je začelo ameriško slovstvo v pravičnem smislu; pred njim so bile le ameriške imitacije angleške literature. V onem delu, ki je morda njegovo najboljšo, "The Sketch Book", se nahaja neki odstavek, ki govori o plemenskih predsodkih. Kar je rekel pred sto leti, velja še danes in bo vedno veljalo. Za to ni ta odstavek nikdar preveč ponovljen.

"Ker smo odprli vrata tujcem iz vseh delov sveta, jih moramo sprejeti vse z nepristranostjo. Morali bi biti naš ponos, da pokazemo svetu vzgled vsaj ene dežele na svetu, ki ne pozna narodnostnih sovraštov in ki ne le navidezno gostoljubna, marveč ki se diči z ono bolj redko in plemenito uljudnostjo, kakršna izvira iz liberalnega mišljenja."

"Kaj pravzaprav imamo v Ameriki pravkar z narodnimi predsodki? Ti so vkoripjena bolezen starega kraja, kjer narodi znajo le malo drug o drugem in gledajo čez svoje meje z nezanimanjem in sovraštvom. Na drugi strani, smo se kot narod rodili v razsvetljeni in filozofski dobi, ko so vsi razni deli naseljenega sveta in razni člani človeške družine postali predmet globokega proučevanja in smo se medsebojno spoznali. Zapravili bomo svojo dedščino, ako se ne otresemo narodnih predsodkov, ravno kot bi se otresli krajevnih starokrajskih vraž." — F. L. I. S.

Gospodična.

"Ti, danes mi je nekdo rekel gospodična!"

"Nič čudnega! Kdo pa bi mogel verjeti, da si res dobila moža?"

Mnogo poljubov.

"Ti me poljubljaš samo takrat, kadar potrebuješ denar!"

"No, ali ni to dovolj pogosto?"

STATISTIKA PRISELJEVANJA

V ZEDINJENE DRŽAVE OD 1. JULIA DO 31. OKTOBRA 1924

Po izveštjih doseljeniškega urada v Washingtonu je bilo od 1. julija do 31. oktobra t. l. pripuščeni v Jugoslaviji rojeni osebe na račun kvote 242, izven kvote 294, skupaj 536.

Iz vseh dežel, ki imajo kvoto, je bilo v enakem času pripuščeni:

na račun kvote 53,075, izven kvote 36,699, skupaj 89,774.

Iz dežel, za katere ni kvote, 62,327.

Vsega skupaj 152,101.

V teh številkah niso všteti tisti, ki so prišli pred 1. julijem, pa so bili pozneje pripuščeni.

Od vseh priseljencev po kvoti je stalno živelo v Jugoslaviji 211.

SKUPNA STATISTIKA PRIHAJANJA IN ODHAJANJA.

Prišlo je:

	pripuščeni tujcev	Državljan. Zedinjen. Držav	Nepripuščeni tujcev	Skupaj
doseljen- cev	nedoseljen- cev	skupaj		
julija 11.661	11.112	22.773	20.927	1.929
avgusta 22.294	13.906	37.256	44.791	2.114
septembra 27.941	20.057	47.998	57.232	2.389
oktobra 27.402	17.322	45.224	31.474	2.341
Skupaj 99.294	62.957	152.251	154.424	8.773

Odpotovalo je:

	Tujcev	Državljanov Zedinjen. Držav	Skupaj
doseljen- cev	nedoseljen- cev		
julija 8.493	15.747	24.240	43.812
avgusta 8.638	14.738	23.371	37.657
septembra 8.671	14.580	23.251	23.849
oktobra 8.941	12.867	21.808	19.951
Skupaj 34.738	57.132	91.870	125.269

V Jugoslavijo je odpotovalo 1.150 oseb.

STATISTIKA TUJCEV.

katerim je bil od 1. julija do 31. oktobra 1924 vstop zabranjen, pa so bili deportirani po izkrcanju.

Razlog	Zabranjen vstop	Deportacijski
Duševna bolezen, epilepsija in podobno	39	21
Fizične hibe	119	5
Ogabna ali nalezljiva bolezen	220	3
Verjetnost, da postane javno breme	718	1
Spremljevalci	31	—
Otroci izpod 16 let brez spremljevalca staršev	33	—
Analfabeti	90	—
Kontraktni delavci	106	—
Prostitutke in tujci z nemoralnim namenom	14	—
Hudodelci	65	—
Po zakonu p izključitvi Kitajcev	109	—
Izbrpana kvota	549	—
Pomanjkanje pravičnega vizuma	6.328	—
Drugi razlogi	353	—
Skupaj	8.773	28

PO NARODNOSTI.

kakor jo označujejo naseljeniške oblasti Zedinjenih držav, je bilo v istem času:

	doseljencev	povračevalcev
Bolgarov, Srbov in Črnogorcev	157	48
Hrvatov in Slovencev	120	6
Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev	16	1
Skupaj	293	55

Vesti iz Jugoslavije.

POROTE.

Maribor, 9. dec. — Železniški delavec France Križan in tesarški pomočnik Vinko Borovnik iz Tezna sta radi železniških tatvin obsojena vsak na tri leta težke ječe. Isti dan je bila Justina Šuman, pošestnikova hči pri Sv. Rupertu, pred poroto, ker je svojo dete takoj po porodu na zverinski način usmrtila. Dobila je samo tri leta težke ječe.

Maribor, 10. dec. — Andrej Korošec iz Sv. Barbare v Halozah se je 13. julija vračal iz Avstrije. V Egenbergu je našel Vinko Rotmana, ki se je tudi odpravil v Jugoslavijo. V gozdu pri Sv. Juriju ob Pesnici je Korošec Rotmana napadel, ga večkrat udaril s palico po glavi in mu listnico, v kateri je bilo 80 tisoč avstrijskih kron (700 Din), dobil je osem let težke ječe.

Maribor, 14. dec. — 97letni Franc Puntinjam iz Lahoncev je 1. 1923. izročil svoje posestvo Barbari Benko, ta pa svoji hčerki. Izgovoril si je dosmrtno gospodarstvo in užitek. Mlada Benko pa ni hotela dolgo čakati na smrt starega Puntinjama, zato je pregovorila svojega brata Jožefa, da starčka spravi s sveta. Jožef je 97letnega starčka ustrelil. Jožef Benko je bil obsojen na smrt, Barbara Benko, njegova sestra, pa na 12 let težke ječe.

Maribor, 12. dec. — Obtožena sta Emerik Braunsberger, rojen 1. 1865. v Cankovi v Prekmurju, pristojen v Podovcu, oženjeni konjač, in Roza Lašičeva, rojena 1. 1880. v Račjem, omožena posestnica tamkaj, prvi da je v noči 4. sept. zažgal gospodarsko poslopje Roze Lašičeve, druga pa, da ga je k temu dejanju nagovorila. Roza Lašičeva je bila lastnica hiše in z njo združena gospodarskega poslopja samo do polovice, lastnik druge polovice je bil njen mož Stefan. Hišo sta imela oddano v najem, gospodarsko poslopje pa sta sama rabila. To poslopje, že precej staro in v razpadu, je bilo prvotno zavarovano na 53,000 kron, letos spomladi pa je Roza Lašičeva zvišala pri zavarovalni družbi "Jugoslaviji" zavarovalnino na 125,000 Din, povrh je pa zavarovala še seno, slamo, vozove in druge premičnine za 50,000 Din. Emerik Braunsberger je bil obsojen na 4 leta, Lašičeva pa na tri leta težke ječe.

Maribor, 15. dec. Radi uboja Maksa Mlakarja v Mostemnem so bili obsojeni: Jakob Teržan na 4. Edvard Pšenčnik na 3 in

France Šoba na poldrugo leto težke ječe. Isti dan je bil Vencenc Knaples iz Slov. Goric obsojen radi ratomora na šest let težke ječe.

Maribor, 16. dec. Alojziju Križaku so nekatere ljudje obljubili podpisati menico za 192 K. svoji neprevidezni so menico podpisali, predno je bil znesek vpisan. Košak je na to šel in vpisal na menico 192,000 Din. na mesto 192,000 K. Dobil je dve leti težke ječe.

Kako se godi našim delavcem na Francoskem. O tem čitamo v listih sledeče poročilo: "Cenjenim čitateljem bo gotovo zanimalo, kako se godi Slovincem, ki so odšli v Francijo s transportom. Vojna jasnica, katera je dajal dr. B. so ostala samo na papirju. Zalužek (šilt) je tak, da se z njim komaj preživi. Dnevno dobimo 15 frankov, hrana pa stane 8 do 9 frankov in je tako slaba, da bi bili tudi prosjaki z njo nezadovoljni. Akordno delo prinese 20 do 28 frankov, a je tako teško, da kaj takega v Jugoslaviji sploh nismo poznali. Vsi, ki so prišli s transportom, smo primorani ostati pri podjetju, ko mor nas je poslala borza dela, toliko časa, za kolikor smo podpisali pogodbo. Slovinci opravljamo najnavadnejša dela, za lažja dela so namreč na prvem mestu Francozi. Kdor pa hoče odpotovati, mu izda podjetje tako je trdilo, da ne dobi pri nobeni drugi tvrdki dela. V Franciji namreč ni tako, kakor pri nas, kjer se kvalificirani inozemci bolje upoštevajo kakor domačini. Veliko nas je že, ki komaj čakamo, da se vrnemo v domovino in pridemo zopet do zaslužka, ki smo ga imeli. Le žal, da nimamo toliko denarja, da bi se mogli vrniti. Delavci, zavedajte se in dožite se zakona o zaščiti delavstva, ki ga imate, kajti v Franciji ga ne poznamo, čeprav ga imamo. V organizacijah pa so voditelji desna roka podjetnikov. Frugači smo si popolnoma drugače predstavljali kot je v resnici. Iz tega poročila sledi, da morajo naši rojaki, ki žele iskati kruha na Francoskem, biti zelo previdni.

Za izvoz imamo v Jugoslaviji skoraj izključno le kmetijske pridelke. Ker je od izvoza odvisno naše blagostanje, se po tem lepo vidi, kako velike važnosti je pri nas kmetijstvo. Vse je pravzaprav odvisno od kmetovega dela, od kmetove pridelnosti. Stevilke izvoza to najlepše potrjujejo, medtem ko nam vladajoča gospoda tega neče priznati.

Riba smrdi pri glavi.

RI GOVERNERJEVEM SINU
SO NASLI ZAZNAMOVAN
DENAR.

Afera je dvignila precej prahu.

Kansas City, Mo. — "Kansas City Journal-Post" je prinesel vest, v kateri pripoveduje, da je Russell G. Davis, sin Jonathana D. Davisa, kansaškega guvernerja, ujet v Narodnem hotelu v Topeki z zaznamovanim denarjem. In je sprejel \$1.250, oče je pa omilostil kaznenco.

Pardoniran je bil Fred W. Pollman, bivši predsednik Linn County banke v LaCygnu, Kans., ki je bil paroliran glede jetniške kazni od enega leta do sedem let, na katero je bil obsojen, ker je imela banka primanjkljaj.

Dnevnik pripoveduje, da se je Pollman dogovoril, da sreča guvernerjevega sina v hotelu. V tihi sobi so pa prisluškovali uprjici W. G. Miller iz Belvedera, državni poslanec, W. G. Clugston, časnikarski poročevalec "Journal-Posta" v Topeki, W. H. West, stenograf, in Dick Smith, glavni urednik "Kansas City Posta".

West pripoveduje, da je Pollman izročil guvernerjevemu sinu najprvo tisoč dolarjev. Davis je nato zapustil hotel in se je vrnil v pomiloščenjem, nakar je Pollman plačal še \$250.

Denar je bil zaznamovan in zapisane so bile tudi številke. Ko je mladi Davis prejel \$250, so mu povedali v obraz, zakaj jih je prejel. Navzroč pri tej stvari so bili: Državni poslanec Miller, George W. Wark, zvezni prohibicionistični ravnatelj za državo Kansas, Ben C. Johnson, bivši letničar v državni jetnišnici v Lansingu, Clugston in Pollman.

Afera se je nato razvila na zelo dramatičen način. Pollman je prečital dogodke, mladi Davis je pa dogodke zanikal.

Pričeli so mu groziti z šerifom, ako ne izroči \$250. Mladi Davis jim je nato dal denar, nakar so mu rekli, da naj prinese še ostalih tisoč dolarjev.

Afera je vzbudila veliko pozornost.

ZRCALO SEDANJE DRUŽBE.

Chicago, Ill. — Sedanja družba ima postave, ki govore, kaj je zločin in kaj ni zločin. Ima sezidane ječe in poboljševalnice, v katere pošilja zločince. Ima vesala, električni stol, puške in drugo tako orodje za pošiljanje zločincev na drugi svet, kjer nimajo takih postav, ječ, vešal in električnih stolov itd. Vsa ta sredstva pa niso znižala števila zločinov in hudodelcev. To se množi kakor gobe po dežju, kar dokazuje statistika v Chicagu. Kriminalna komisija je dognala:

Roparji in tatovi so v letu 1924 ukradli predmetov, produktov, blaga in denarja v visokosti \$2.931.956. V te tatvine so vključeni tudi avtomobili.

V mesecu decembru je bilo izvršenih devet in dvajset umorov, dve sto enajst vlomov in dve sto štiri in trideset ropov.

In oče hudodelstev je sedanji gospodarski sistem.

VINO POSLANO KOT OLJE.

Prišlo je pa vseeno v pest prohibicionističnim detektivom.

Chicago, Ill. — Prohibicionistiški detektivji so zasegli špansko vino, ki je bilo deklarirano kot laneno olje. Vino je vredno pet in štirideset tisoč dolarjev. Vino je bilo poslano iz Brooklyna. Poslano je bilo pod imenom American Oil kompanije na naslov American Hide and Leather kompanije, da se naj hrani v Herrmannovem skladišču.

LEDENIKI V ATLANTIKU
TVORILJO NEVARNOST.

Radio v varnostni službi.

New York, N. Y. — V Atlantiku plavajo zopet veliki ledeniki, ki tvorijo veliko nevarnost za plovo po oceanu. Ledeniki so veliki kosi ledu, ki dosežejo velikost malih otokov in ki so se odtrgali v Severnem morju. Te velike kose ledu gonijo morski toki križem oceana, dokler se ne raztaje, razpadajo ali pogreznejo. Patrolne ladje izsledjujejo ledenike, in ko ledenik izlede, sporoče z radijem njegovo pozicijo. Na ta način posvare druge ladje pred skrito nevarnostjo.

V KITAJU RAZSAJA LAKOTA.

Deset milijonov Kitajcev strada in umira lakote.

Washington, D. C. — S. S. Young, ki je v Washingtonu kot mednarodni zastopnik Kitajskega mednarodnega pomožnega odbora za odpravo lakote, pravi, da deset milijonov ljudi v devet kitajskih provincah ugroža lakota. To so posledice velike poplave v mesecu juliju lanskega leta. Ameriško ljudstvo nima prave slike o razmerah v Kitaju, ker prihajajo vedno vesti o civilni vojni, ki večalmanj prikrivajo bedni položaj ljudstva v poplavljenih deželah.

Velika lakota pred štirimi leti je zadela le sedem milijonov ljudi v petih provincah. Nastala je suša in zgorel je sadež na polju, toda druge materialne škode ni bilo. Ampak sedaj se je pridružila še druga materialna škoda. Ta škoda se razteza na tisoče in tisoče štirjaskih milj.

Ameriški rdeči križ je dal dozdaj sto tisoč dolarjev. Kitajski prebivalci, ki so pri prejšnji lakoti radovaljino darovali v pomoč, ne prihajajo na shode, ker se boje zaradi vojne, ki je izbruhnila med kitajskimi društv.

Francija ne soglaša, da kitajska vlada nabira darove v pomožni sklad s povzvišanjem carine in voznine na železnice. Ako vse velesile ne privolijo v akcijo, ne more Kitaj rešiti svojega lastnega življenja zavoljo bokarskih vstaje odplača v francoskih papirnatih frankih ali v zlatu.

Iz Amerike je pomoč nujno na mestu, posebno za pokrajino Tiensin, kjer bodo nastavljeni Kitajci, ki trpe vsled lakote, pri delih za reguliranje rek in preprečevanje poplav v prihodnosti.

MESTNEMU KOZAKU JE
SPODLETELO.

Mesto da je svojo neprijazno dobro prodal, pa sedi v zaporu.

Chicago, Ill. — Mrs. Rose Permiss vodi trgovino z delikatesami na št. 1450 Zapadne štiriinajste ulice. V trgovino je prišel mestni kozak Felix Kaminaki. Pripovedoval ji je, da ji prodaja stroj za \$1.500, s katerim bo lahko izdelala toliko denarja, kolikor si ga bo zaželela.

Permissova ga je pazno poslušala in mu rekla, da naj pride prihodnji dan, da se sklene kupčija.

Permissova je medtem obvestila policaja William Glendisa, da jo namerava navihano mestni kozak nasamovati za poldrugi tisoč dolarjev.

Prihodnji dan se je policaj ob dogovorjenem času skril v omari za led. Kmalu nato je prišel kozak s svojo mašino za "izdelovanje" denarja. Prišel je razlagati in demonstrirati. Ko je bil kozak sredi svoje razlage in se je v svojem srcu že veselil, da je s svojim gladkim jezikom zopet ujel žrtev, je stopil policaj iz omare in položil kozaku roko na ramo in mu napovedal aretacijo. Kozak je postal hud in se je hotel spoprijeti s policajem, a policaj ga je sunil tako krepko, da je kozak telebnil na tla, njegovi dozdevni bankovci so pa sifrčali po prodajalni.

Nekaj minut kasneje je kozak sedel v policijskem zaporu in premišljeval o opotečnosti sreče.

SVARILO PRED POTUHNJEN-
CEM.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Delavci v šumah in pri javnih delih se svare, da ne zaupajo nekemu potujočemu evangelistu, ki se pripravlja, da pojde v šume in v taborišča, v katerih so nastanjeni delavci pri velikih javnih zgradbah. Njegovo ime je Fred R. Wedge. Kasneje je pristal, da je pustil svojo cerkev v San Pedru v letu 1923, da se pridruži organizaciji I. W. W. ob času stavke v pristanu. Na odru zna dobro nastopiti, jezikom mu prav gladko teče, kjer igra vlogo potuhnjence. Je zelo močne postave, in napravlja vtis, da zna rabiti svoje pesti. On trdi, da je bil profesionalni pretepec.

Francoski poslanik navdušeno sprejet v Moskvi.

Moskva, 12. jan. — Francoski poslanik Herbert je včeraj došel v Moskvo. Na postaji sta ga sprejela Kagan in Florinski, zastopnika zunanje urada. Vojaško spremstvo, godba in velika množica ljudstva je čakala poslanika pred postajo.

70 MILIJONOV MOŽ JE BILO
V SVETOVNI VOJNI.

Liga narodov je objavila novo vojno statistiko.

Zeneva, 12. jan. — Tajništvo lige narodov je objavilo uradno statistično poročilo o svetovni vojni. Poročilo pravi, da so vse države, ki so bile zapletene v vojno, mobilizirale 70 milijonov mož. Med temi je Rusija mobilizirala 15.070.000, Nemčija 13.025.000, Avstro-Ogrska 9.000.000, Francija 7.935.000, Velika Britanija 5.615.000 in Združene države 4.272.000.

Ubityh in pogrešanih štejejo v okroglih številkah: Nemčija 2.000.000, Rusija 1.700.000, Avstro-Ogrska 1.542.000, Francija 1.400.000, Velika Britanija 744.000, Italija 750.000 in Združene države 68.000.

ZAKAJ JE POSKOČILA CENA
PŠENICI.

Zdaj se prizna, da je niso povzvišali starini.

Washington, D. C. — Visoka je bila pesem v časnikih ob času volilne kampanje, da so starini povzvišali ceno pšenici, ker žele farmerjem dobro. Ampak zdaj so volitve končane in poljedelski department pove, zakaj se je povzvišala cena pšenici, ker se zahteva postave proti špekulaciji z žitom.

Poljedelski department pravi, da so vzroki za povzvišanje pšenice cene:

Na severni hemisfari se je skrdilo obdelano polje za pridelovanje pšenice za 10 ali 12 odstotkov. Farmerji so namreč posejali toliko manj polja s pšeničnim zrnem. Pridelalo se je samo sedemdeset milijonov bušljev pšenice več, kot v letu 1923, v katerem je imel pridelek slabo ceno. Pridelalo se je pa pet in dvajset milijonov bušljev pšenice pod petletno normalo.

Poljedelski department meni, da se kaj takega lahko pripeti tudi v prihodnjih letih in zato priporoča, da zgrade žitnice, v katerih bodo držali pšenico čez leto, mesto da jo postavijo na trg.

Od česa bodo farmerji živeli, ako ne prodajo pšenice, tega poljedelski department ne pojasnjuje. Jasno je tudi, da se pšenica ni podražila zaradi farmerjev, ampak podražanje se je izvršilo umetno v korist špekulantom.

KOLIKO JE STAR NAŠ
PLANET?

Znanstvenik pravi eno milijardo in pol let.

Boston, Mass. — Alfred C. Lane, profesor na Tuftovem učilišču, se je poslužil radija pri svojem merjenju in računih za preračunjenje starosti zemlje. Prišel je do zaključka, da je zemlja stara eno milijardo in šest sto milijonov let. Eksperimente je delal na podlagi razpuščanja radija v svinec. Kemično razkrojevanje se preloži s pomočjo matematike v leta.

Njegovo preračunjenje starosti sloni na radijo-aktivnosti najstarejše skale, ki jo je našel. On prizna, da se v zemeljski strati lahko najdejo skale, ki so za milijone let starejše od skal, ki jih je on našel. Njegova najstarejša skala je iz Katanke v belgijskem Kongu. Te skale so stare 1.600.000.000 let.

ZGODBA TRPLJENJA.

Parnik rešil mornarje s podrtine.

New York, N. Y. — Stiri jamborna portugalska škuna "Manuel Caragol" je zašla v strašen vihar, ki ji je polomil jambore in jadrenike in odnesel jadra. V ladjo je uhajala voda in mornarji so prebili nočindan pri sesalkah. Vsa ladja je bila prevlečena z ledom. Bila je navadna podrtina, ko je prišel na pomoč parnik "Knowis" in rešil 16 mornarjev in kapitana strašnega položaja.

WARREN POSTANE JUSTI-
CNI TAJNIK.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je izbral Charles Beecher Warrena iz Michigana, da nasledi Stona kot justični tajnik.

Senator Couzens iz Michigana je ugovarjal, da Warren postane justični tajnik, a predsednik Coolidge se ni oziral na njegov ugovor.

Warren je seveda priljubljena oseba v privatnih bisniških krogih.

STIRJE RUDARJI UBITI.

Beilaire, O. — Razstrelba amonika v premogovniku Cleveland & Western v Powhattanu, 12 milj južno od tu, v soboto zvečer je ubila štiri rudarje. Njih trupla so našli v nedeljo, ko je reševalno moštvo posetilo rov.

ZIDOVSKI RABINEC V KAŠI.

Chicago, Ill. — Prohibicionistiški agenti so aretirali rabinca David Shapira od Ahavetove Solomonove kongregacije, in še tri odbornike te verske organizacije, da izpovedo, kam je prešlo tisoč pet sto galon vina.

IZVOZ ŽIVIL IZ AMERIKE JE
NARASTEL.

Washington, D. C. — V prvih enajstih mesecih leta 1924 je bilo izvoženih glavnih živil — žita, moka, konzerviranega in posušenega sadja za \$720.302.760, ali za \$88.686.688 več kot v letu 1923 v ravno istem času. Ampak ta prebitek prihaja, ker je poskočila cena živilom, posebno žitu.

Ameriška fašistinja v Rimu.

Rim, 12. jan. — Mrs. John Adama Drake iz New Yorka je včeraj posetila Mussolinija in pokazala tako navdušenje za fašizem, da jo je Mussolini imenoval za častno članico fašistične stranke.

Rusko-rumunska besarabaka
zadeva.

Pariz, 12. jan. — Rumunski minister za Besarabijo je prišel včeraj v Pariz na konferenco s Krasinom, ruskim sovjetskimi poslanikom glede omenjene dežele. Krasin je informiral ministra, kakor se poroča, da sovjetska vlada še vedno stoji na stališču, da mora plebiscit odločiti o bodočem statusu Besarabije. Rumunske čete morajo zapustiti provinco in rusko-rumunska policija naj skrbi za red med plebiscitom.

Herriot je okrevljal.

Pariz, 12. jan. — Premijer Herriot je šel včeraj prvič na kratek izprehod odkar je zbolel pred enim mesecem.

Slovenska Narodna

Pedporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

lahorj. 17. junija 1907. v dr. št. 11111111.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Cinkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Joka Zaverinik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

Martin Želaznikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2637 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križmančič, 13111 Huntington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Sular, Box 104, Grove Kana, za jugozapad; Frank Klus, Box 399, Chisholm, Minn.; za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 648 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zaverinik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitevni odbor:

Predsednik: Frank Alek, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joka Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olt, 2420 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se nashveto Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohce se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsa pritožba glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošilja Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prizivi na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: Martin Želaznikar, Box 276, Harborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, nasmantla, oglaš., naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Nov napad na Sangaj.

Sangaj, 12. jan. — Nova civilna vojna je izbruhnila v Sangaju. General Ci-Halehjuan, odstavljene vojaški guverner v provinci Cehiang, je v soboto z večjim številom svojega vojaštva napadel mesto in po ljutem boju na robu francoske kolonije premagal vladne čete. Mnogo kitajskih vojakov je prekorajilo mejo francoske kolonije, nakar so bili aretirani. V okolici Sangaja se vrše požigi in ropi.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA
POJASNILA.

POLIKARP.

Spisal Ivan Cankar.

(Dalje.)

Skrčil je tudi kolena, vzdignil se je čisto na odrin in se je napravil, da bi vstal.

Župnik je iztegnil obedne roki in je pokleknil.

"Usmili se v imenu božjem, usmili se starca!"

V istem hipu je legel neznanec na oder, glava je udarila ob les in nato je ležal iztegnjen, roke ob životu, popolnoma kakor prej; tudi oči so se zaprle in le skozi ozki presledek je gledala motna, mrtva belina.

"Tebi, o Bog, čast in hvala!" je zavzdihnil župnik. Pot mu je lil od čela, tresel se je po vsem životu, in ko je vstal, je komaj premaknil nogo; šel je sključen, težko sopeč, kakor devetdesetleten starec, ki gleda v tla in išče groba...

Ob durih je bilo v izdolbenem črnem kamenu par kapljice blagoslovljene vode. Župnik je pomaknil vanjo prste in se je najprej pokrižal, nato je pokropil v znamenju križa tudi mrtveca.

"Počivaj v miru!"

Na glas je izpregovoril, toda nič vere ni bilo v tem glasu, trepetajočem od groze. Poslednji-krat se je ozri na mrtveca in zdelo se mu je, da strmi vanj skozi presledek med trepalnicami...

Se svetlejša je bila mesečina, ko se je vračal župnik preko pokopališča. Jasnó je bilo kakor po dnevi; sence so bile bolj krepko začrtane, svetloba je bila žarnejša nego v solncu; razdalje so se izpremenile; vse stvari so bile bližje in manjše. Tam v dolini je ležala vas in bele hiše so bile tako blizu in tako majhne so bile, da bi se človek sklonil ter pokrtil z dlanjo vso vas.

Župnik je zaprl železna vrata in se je vračal počasi ob zidu, ob vrtu proti farovžu. Zelo dolga se mu je zdela pot in truden je bil. Ko je dospel na dvorišče, je stopal potihoma in oprezno, da bi ne hresčal pesek pod koraki. Prav tako potihoma in oprezno je odpiral duri, da bi se morda ne vzdramila kuharica, poslušala še v poluspanju, nato poskočila s strahoma ter prižgala svečo. Plazil se je po stopnicah, kakor tat je odpiral duri v spalnico.

Ves utrujen in bolan je sedel na stol poleg postelje in je zakril obraz z rokami.

"Hudo si me kaznoval, o Gospod!..."

Danilo se je komaj, ko so sedeli v kuhinji hlapec, kuharica in dekla.

"Take noči še ni bilo!" je zavzdihnila kuharica. "Kaj nisi slišal, Miha, kako je hodilo po dvorišču, po stopnicah?"

Tudi Miha je bil ves zaspan in zlovoljen, kakor po prečuti noči. "Seveda sem slišal! Mimo okna je šlo, prav dobro sem videl, ko sem se nenadoma zbudil; tam na cerkvi se je zibala senca ob zidu..."

"Poslušam, poslušam," je pripovedovala dekla, "in ališim, kako se plazijo mimo okna kakor tat. Kri mi je zastala — vedela sem precej, da hodi okoli tisti razbojnik, ki je umrl po noči v hlevu, Bog mu daj večni mir in pokoj! Od strahu si ne upam dihati; on pa gre prav mimo okna, zadene se s kolencom obnje in gre dalje. Daleč je že bil, ko vstanem in vzamem molek in stopim k oknu. Kaj sem videla tedaj, o ljude, dje krščanski? Nekdo hodi po

pokopališču, postane pred velikim križem, odpre duri v mrtvašnico. Tisti človek je bil, ki je umrl po noči v hlevu..."

Vsi trije so se pokrizarli.

"V tej hiši ni vse po pravici!" je govorila kuharica tiše, akoro šepetaje. "Zakaj je prišel naravnost v farovž in je umrl tam, tebi nič, meni ni? Pa zakaj se plazijo zdaj tod okoli, ne zadobi miru?"

Spogledali so se in vsem trem je zaključeval v srcu ista misel. "Nocoj ne bom zatislila očesa!" je potožila dekla. "Zakleni, Miha, zakleni varno vse duri — Jezus, če bi prišel v sobo, stopil k postelji! Razbojnik je bil v življenju..."

Miha je stresel z glavo.

"Ne pomagaj nič, zapirati duri... Ko sem bil v mestu, pomislite, kaj se je zgodilo tam. Leži v mrtvašnici družba mrličev, brezbožnih ljudi, potepuhov, ki so si bili sami končali življenje z neverno roko. Trdno so bile zaklenjene duri — toda jutraj, glejte, leži pred durmi, ves potolčen, star in nemaren žid. Po noči, polnoči, so ga bili pretepli tovariši ter so ga vrgli iz mrtvašnice, ker je bil ostuden in je dišal neprijetno. Taki so ljudje!"

Kuharica se je stresla od groze.

"Tako blagoslovijo človeka in ga pokopljejo po krščansko, on pa, ne da bi mirno spal in čakal božje sodbe — o, zame ne bo več mirne noči; in pokopališče je tako blizu!... Če bi pokropili prag in okno z blagoslovljeno vodo?"

"Dobro bi bilo!" je prikimal hlapec. "Ampak, po pravici rečeno, ne bojim se mrličev. Nikomur še nisem storil hudega, temu razbojniku celo ne. Tisti naj se ga boji, ki ima kaj na vesti!"

In spet so se spogledali vsi trije.

"Pojdi zdaj, Marta, pokliči gospoda!"

Miha je vstal in se je napolnil v hlev, kuharica pa je šla buditi župnika. Težka ji je bila pot, nogo so ji bile okorne od ponočnega, komaj prestanega strahu. Stala je nad stopnicami, ni si upala potrkati, še proti durim ne pogledati. Prijela je naposled za kljuko in se je zelo začudila; duri so bile samo priprte.

S plahim korakom je prestopila prag; prva soba je bila prazna. Potihoma, po strahih je stopala proti spalnici in srce ji je bilo tako težko, stisnjeno od groze, kakor ponoči, ko se je plazila skrivnostna senca mimo okna.

"Toda je hodil!" je pomislila in se je pokrizarala.

Tudi v spalnico so bile duri samo priprte. Odpahnila jih je narahlo ter je pogledala v izbo. Župnik je sedel na stolu poleg postelje globoko sključen, čelo skoro na kolenih in obraz zakrit z rokami. Obleden je bil, črevlji so bili rosi in suknja je bila spodaj ob robu oblarena; kloubek je ležal na tleh.

"Jezus, Marija in vsi sveti angeli božji!"

Z omahujočimi koraki se je vrnila kuharica v kuhinjo, sedla je na stol in dolgo ni izpregovorila besede. Naposled so se ji ušle solze po licih.

"Molite, ljudje, molite za gospoda in za njegovo ubogo dušo!"

III.

Stali so ljudje in so ugibali. Niso mogli ugeniti. Takega pogreba še ni doživela vas. Posegel je človek, da bi zgrabil skrivnost, no, segel je v meglo.

Vrnilo pa se je po vrsti takole:

Navsezgodaj je prišel k župniku cerkovnik in je dejal: "Tistega potepuha, ki je poginil v hlevu brez zakramentov, zagrebemo pač kar tako in brez ceremonij, tja v kot, kjer so pokopani tatje in razbojniki..."

"Kako?" je vzklik župnik in je ves zardel. "Kako govoriš o krščanskem človeku? Da bi le prišel po noči in te zgrabil za ušesa in te pošteno stresel! Nič brez ceremonij! Prišel je človek in je umrl v mojem hlevu, in zato je moja akrob, da ga pokopljemo po človeško! Le brž se napravi in pokliči pogrebce, in v črno naj se oblečejo! In tudi pevec poišči, da mu bodo zapeli na grobu, sam pa pojdi in mu zvozi z velikim zvonom, zato da zadobi njegova duša mir!"

Cerkovnik se je čudil in je šel po stopnicah in se je čudil zmerom bolj.

"Umrla je lani stara Kovačka, pobožna žena, napol svetnica, pa ji nismo zvonili z velikim zvonom in nikogar ni bilo, da bi ji zapel na grobu. Tudi meni, ka-

dar me pozove Bog, ne bodo peli. Tako pa pride potepuh, nevernik morda..."

Nejevoljno je stresel z glavo in na dvorišču je celo pljunil.

Takoj se je razleglo po vasi, da, po vsej fari in celo preko hribov; nekaj neprijaznega je leglo na srca, zlovoljno so gledale oči.

"Prišel je bil ponoči, živa duša ne ve odkod, razcapan je bil in neumit in je poginil v hlevu kakor brezbožna žival. In glejte — zvozi mu na fari z velikim zvonom, črno oblečeni pogrebci nosijo rakev, spremlja jo župnik sam in ob grobu pojo pevci žalostinke... Čudna znamenja — nič dobrega ne hrani prihodnost!"

K župniku je prišel mizar in se je odkril in poklonil na pragu. "Rakev mi napravi!" je zapovedal župnik. "Trdno in pošteno rakev, iz močnih hrastovih desek, tako da ne bo strohnela nikoli in da je v sto in dvesto letih ne bodo pregledali črvi! Lepo jo pobarvaj, tako da se bo svetila, in bel križ, velik križ napravi na vrhu!"

Šel je mizar in se je čudil. Ko je stal pred hišo in tesal rakev iz težke hrastovine, so pribajali sosede in so gledali s temnimi očmi.

"Kdaj, prijatelj, boš tesal meni tako rakev, tako lepo pooblašeno in pobarvano, s tako velikim križem? In jaz sem krščanski človek, nikogar še nisem osleparil, z nikomer se še nisem tožil!"

Zamolilo je zazvonilo, razleglo se je glasneje, ves zrak se je stresel nad farno in se je tresel neprestano kakor v skrivnostni bojarni. Spogledali so se ljudje in so se odkrili; srca so bila težka, žalostnih slutenj polna...

Komaj je ugledal župnik mizarja, ki je peljal na vozičku rakev na pokopališče, se je napravil tudi sam; toliko da se je utegnil pokrizariti. Pred mrtvašnico je došel mizarja.

"Kako si napravil?"

"Trdno rakev; če bi se upril človek s pleči, ne bi odrinil pokrova!"

Župnik je pogledal jezno. "Kaj pa govoriš? Kakšne neumnosti? Saj ne bomo zagrebli živega človeka!"

(Dalje prihodnjič.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-1924) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusi in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v daljine selesnino damo primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

IZZA KONGRESA.

Zgodovinski roman. Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

Obrtniki, pred vsem vozniki, so taborili v gostilni "mamke Jerebovke" na Dunajski cesti. Po domače se je reklo tej pivnici pri Piškotu. Ali radi tega, ker je mamka gostilničarka vedela pripravljati izborne piškote, ne vemo; o tem nismo mogli iz virov nitiesar zanesljivega izvedeti. V gotovih krogih je bila Piškotova gostilna zelo sloveča. Nahajala se je na mestu, kjer stoji dandanes nekaj Tavčarjeva hiša. Tlačala je v pritličnem, a alamo krite m postopju, katerega so se prijemali dolgi hlevi, segajoči do sedanje Medijatove hiše. Da zadnja ni imela današnje podobe, si lahko mislimo.

V Piškotovo gostilno je torej krenil Urban Pintar, ker se je aramoval govoriti sredi ulice z navadnim zidarjem. Na levo iz veže so bili prostori za bolj priproste pivce, na desno pa je bila manjša soba za bolj odlične goste. Niti trenutek se "štonglajtar" ni premisljal, kam mu je vstopiti. Vstopil je seveda v sobo za bolj odlične goste. Na levo so popivali vozniki nižje vrste, konjski hlapci in drugi taki ljudje, na katere je Urban nekako tako navzdol gledal, kakor bi lahko, ako bi hotel. Oče nebeški gledal na nas umrloče, ki golazimo po zemlji globoko pod njegovimi nogami.

"Tu pri vratih sedi! Ti že ukažem kaj prinešiti!" je izpregovoril Urban, stopivši v sobo. Martin Topoliščak se je usedel prav tik vrat k mizi, ki ni bila niti pogrnjena. Oni pa se je pomaknil prav zgoraj k veliki, s črnim, svetlim platnom preprešeni mizi pri oknu in težko svoje telo je posadil v pleten koš, da je kar zajel pod njim.

Komaj je sedel, je že zarjul: "No, ali še vse spi danes? Že vidim, da bo treba kam drugam se preseliti. Pri Piškotu niso ljudje za nič, prav čisto za nič! He, a bo kaj?"

Pri tem je vsekaj z roko po črni mizi, da se je kar čumната pretresla. Odprla so se vrata pri kuhinji in skoraj brez sapa se je privallila v sobo mati Piškotinja s potnim obrazom, da so ji kar kaplje lezle po svetlem licu.

"Ne zamerite, gospod Urban!" je hitela, "ne zamerite! Mast sem imela pri ognju, pa je nisem mogla takoj odstaviti! Kaj pa ukažete, gospod Urban? So klobasice, krvave in rižve! Je rajšeljček! Ali pa morda telečji hlebček, rumenkasto započen, gospod Urban? Pred kosilom je dobro kaj založiti, čemu nam je pa Bog želedece ustvaril? Ali klobasice? ali rajšeljček? ali hlebček? Pa poliček bržanke, kaj ne?"

Ze je brskala po omarici, kjer so stale steklenice in kozarci. "Poliček bržanke, kaj ne, gospod Urban?"

"Prinesi je!" — gospod Urban je namreč vsako ostriko tikal, če je pri njej jedel in pil za svoj denar — "prinesi je! Rečem ti pa, da mi Piškotova bržanka tako preseda kakor konju gnojnica, v kateri leži. Po meni od same žeje vse gori! Pa ni čuda, če se za človeka nihče ne zmeni! Prav kakor bi človek nič denarja ne imel, hudiča in hudiča!"

Posegel je v globoki žep, prinesel iz njega celo perišče svetlih srebrnjakov ter jih usul po mizi, da je zaivenketalo in zablekalo. Eden je zdrknil čez mizo ter se kotalcal po deskah v kot.

"Jehta! jehta!" je zagnala mamka in prihitela, da bi ga pobrala.

"Pusti!" je zarohnel, "naj ga ima dekla, kadar pometa! Saj tako vem, da strada pri tebi. Prinesi bržanke in telečji hlebček! Vas že navadim, da ne boste spale, Piškotove babnice!"

Ostirka je nekaj stokala, nekaj jecljala. Nato je odhitela v kuhinjo, pogoltnila svojo jezo, ker jo je ravno pogoltnil morala. Marjeti Jerebici, Piškotovi materi, niso bile vaeč Urbaneve ošabne besede, a vaeč so ji bili njegovi srebrnjaki in prenesla bi bila še kaj občutnejših, nego bi bila dopustila, da bi jih bil štonglajtar zanašal k sosedu, čigar malo hišico je imel ravno pred nosom, če je pogledal skozi okno pri Piškotovi gostilni.

Med tem je Martin Topoliščak ponihno tičal za vrati.

"Ali češ kaj piti?" vpraša Urban.

"Zjutraj ne!"

"Pa ne! A češ kaj jesti?"

"Nisem lačen! Bi potem opoldne jesti ne mogel!"

"Pa ne! Kaj pa češ pravzaprav od mene? Saj vidiš, da od dela ne vem, kam in kaj! Kaj vendar češ od mene?"

"Vidiš, Urban," je prišel oni strahopetno, "težavno mi je živeti. Ženo in otroke imam in vsi radi jedo! Tudi fantička imam! Star je kakih devet let, a prazne glave ni! Dalo bi se iz njega kaj napraviti in z Marušo premisljujva, kaj bi se dalo iz njega napraviti. Imel sem ga že pri krojaču, a ni obstal. Bilo mu je preveč sedenja! Fante zdihuje po svežem zraku. Je res, tak mlad čuk se ne da prikleniti na stanico, kjer je prezaedelo. Pa sem dejal svoji ženi: "Maruša, mojemu prijatelju Urbanu se dobro godi, prav dobro, dasi je prišel na svet v koči, ki ni bila boljša od koč, v kateri sem prišel jaz na svet." Pa sem dejal, morda ga Urban vzame, da ga izuči, da postane voznik, da postane štonglajtar, če mu da Bog srečo in zdravje!"

Urban je pri tem bobnal z debelimi prsti po mizi, gledal v stran ter včasih pljunil po deskah predse. Tista koča, o kateri je Martin govoril, mu je najmanj ugajala, mu je takorekoč saop zapirala. Ravno tedaj je vstopila gostilničarka ter postavila pred odurnega svojega gosta poliček rumene bržanke. Urban, ki nasproti svojemu rojaku ni hotel kazati svoje jeze, se je znosil nad mamko.

"Kje je Jurče?" je vprašal osorno.

"Nekam v mesto je zletel," je odgovorila mati Marjeta sladko, "pa se mora takoj vrniti! Takoj bo tukaj, gospod Urban!"

"Rečem ti, Marjeta," se je zadril Urban, "da naj takoj pride. Vendar se spodobi, da mi on streže!"

"Bo! bo!" In zopet je odhitela.

Oni pri vratih je iznova začel: "Kaj praviš k temu, Urban? Pomagano bi mi bilo, če fanta vzameš. Saj sva vendar krave skupaj pasla. Hej, Urban, kaj praviš ti k temu?"

"Počakaj, zdaj bom jedel!"

In res so se odprla vrata pri kuhinji in na velikem lesenem krožniku je prinesel Juri, domaći sin, naročni telečji hlebček, od katerega se je dim vzdigoval in ki je po sobani razširjal prijeten duh. Dasi je bil Juri Jereb tedaj že jurist ter je bil cel Ljubljani znan kot Piškotov študent, je moral doma v gostilni gostom še vedno streči, posebno onim, katere je hotela mati na svojo gostilno privezati. Današnji čas, kolikor ga je v starejših letih, se Jurja Jereba, Piškotovega Jurčeta, še vedno spominja. Ko smo normalno obiskovali, je bivši prijatelj Andeja Smoleta, kateremu je pošteno pomagal delat napravljati, še živel. V dolgi suknji in z visokim cilindrom na glavi je strašil po Ljubljani ter se bomo živil s poukom v francoščini. Prišleval se je takolemenovanim starim Kranjcem, ki "nove" slovenščine niso ljubili. Bil je hud in strasten nemakutar — ta nekdanji znanec Franceta Prešerna!

Postavil je krožnik pred Urbana. Ta je začel takoj jesti. V zahvalo pa je moral tudi Jurju eno priložiti. Vprašal je porogljivo: "No, Jurče, si še vedno večni študent! Kdaj te vendar pamet sreča, da na kol obesi šolo?"

Ne da bi kaj odgovoril, je zapustil mladenič pivsko sobo. Vstopili so še stirije novi gostje. Brez težave si uganil, odkod in kaj so. Nosili so živre različnega kroja in različnih boj. Eden je tičal v belem fraku, drugi v rumenem in tretji v zelenem. Na njih je bilo obilo nepravga zlata in srebra, istotako so bili trivogetni kloubki obiti s srebrom, osiroma z zlatom. Bil so to ptiči, in sicer dobro izpitani ptiči, ki jih je kongres v Ljubljano zanesel. Bil so dvorski kongaži: eden našega cesarja, drugi kralja iz Neapolja in tretji vojvode modenakega. Vaak v barvah visokega svojega gospodarja! Možakarji so si bili v svesti visoke svoje važnosti; pri vsem so kazali znano lakajsko ošabnost, nastopali so, kadar so bili med sabo, z večjo samozavestjo nego pravi cesarji in pravi kralji. Ne bomo se torej čudili, če so si med seboj dajali naslove svojih prevzvišenih gospodarjev. Nastopali so s hrupom in šumom. Govorili so deloma nemško, deloma laško. Dva izmed poštenjakov sta bila rojena Laha, pa sta za silo lomila tudi nemščino.

Njih prihoda se je razveselila Piškotova mamka: "Jeeš, cesaraki gospodje so tu! Danes so že drugi pri nas!"

(Dalje prihodnjič.)

KNJIGE

Književne Matice S. N. P. J.

Književna Matica Slovenske narodne podporene jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Zele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zajedalc. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon biogeneze. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge narurne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse zadnje štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslali denar, sprejema

KNJIŽEVNA MATICA

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.